

Handläggare: Anna-Karin Sonesson, Samordnings- och utvecklingschef
Telefon: 0457-618979
E-post: anna-karin.sonesson@ronneby.se

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Promemoria om ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga samt Ds 2016:21 Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn

(Ert dnr A2016/01307/I samt A2016/01333/I)

Sammanfattning

Ronneby kommun är inte inbjuden remissinstans för angivna promemorior utan väljer att lämna remissvar eftersom bedömning görs att förslagen allvarligt kommer att påverka kommunernas möjlighet att utföra uppdraget avseende mottagande av ensamkommande barn och ungdomar med bibehållen kvalitet. Ronneby kommun anser generellt att lämnade förslag endast har fokus på att minska statens kostnader och att konsekvenser kommer bli en övervältring av kostnader för flyktingpolitik på kommunerna vilket inte är rimligt.

Förändringarna föreslå gälla fr o m 170101. Kommunerna behöver enligt Ronneby kommun en längre övergångstid för att anpassa sin organisation.

Ronneby kommun anser att mer schabloniserade ersättningar är mycket positivt och kommer att minska administration. Det är kommunens uppfattning att den minskade administrationen av ersättningar kommer att motverkas av att det uppkommer nya administrativa processer till följd av de föreslagna förändringarna.

Ronneby kommun ser positivt på att antalet ensamkommande barn fördelas mera jämt över landets kommuner enligt det nuvarande systemet med andelar av det totala antalet som kommer till Sverige. Förslaget om 7 dagars ersättning för obelagda platser ger inte kommunen tillräckliga ekonomiska möjligheter att upprätthålla en nödvändig beredskap för ett utökad mottagande.

Ensamkommande barn och ungdomar ska enligt gällande regler behandlas på samma sätt som alla andra barn som är boende i Sverige. Det nya förslaget innebär att kommunerna ska behandla ensamkommande unga vuxna på ett annat sätt än andra svenska unga vuxna även om båda grupperna har varit placerade i familjehem, stödboende eller HVB innan 18 års ålder.

Förslaget om att barn ska placeras i anvisningskommunen utgör en risk för att kommuner kommer tvingas åsidosätta kvalitetskrav om man måste placera inom den egna kommunen. Förslaget innebär även en avsevärd inskränkning i det kommunala självstyret.

De ersättningar som föreslås i promemorian bedöms generellt vara alltför låga för att täcka alla de kostnader som finns gällande ensamkommande barn och ungdomar. Enligt Ronneby kommuns uppfattning bör schablonerna utgå från kommunernas faktiska kostnader. Likaså anser kommunen att en rimlig kostnad för uppföljning av placerade barn måste räknas in i schablon-ersättningen.

Förändringar i processen för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar behövs men bör göras med ett större helhetsgrepp och med mer noggranna konsekvensanalyser. Det saknas tillräckligt omfattande analyser om vilka konsekvenser som de lämnade förslagen kan ge. De analyser som finns är kortsiktiga och framförallt ekonomiska och flera allvarliga konsekvenser berörs inte.

Om beslut fattas i enlighet med lämnade förslag kommer barn och ungdomar i Sverige behandlas på olika sätt beroende på om de är ensamkommande eller inte. Sveriges kommuner riskerar att få bära en oproportionerligt stor del av de kostnader som är föranledda av landets flyktingpolitik.

Bakgrund

Ronneby kommun är inte inbjuden remissinstans för angivna promemorior utan väljer att lämna remissvar eftersom bedömning görs att förslagen allvarligt kommer att påverka kommunernas möjlighet att utföra uppdraget avseende mottagande av ensamkommande barn och ungdomar med bibehållen kvalitet. Även om olika förslag läggs fram i olika promemorior lämnas ett gemensamt remissvar då de olika förslagen i kombination med varandra kommer att ge konsekvenser för de ensamkommande barnen och ungdomarna.

Ronneby kommun har under 2015 haft ett mycket stort mottagande av ensamkommande barn. Under 2015 mottogs 155 barn och f n har Ronneby kommun 160 barn placerade. Ronneby kommun kommer därför i hög grad påverkas av de föreslagna ändringarna i regelsystemet.

Allmänna synpunkter

Ronneby kommun anser generellt att lämnade förslag endast har fokus på att minska statens kostnader och att konsekvenser kommer bli en övervältring av kostnader för flyktingpolitik på kommunerna vilket inte är rimligt. Hänsyn tas inte i tillräcklig utsträckning till individuella behov som finns hos ensamkommande barn och ungdomar och risk finns att enskilda kommer att drabbas negativt. Förslagen som lämnas innebär även att ensamkommande barn, ungdomar och unga vuxna kommer att behandlas på ett annat sätt än andra svenska barn, ungdomar och unga vuxna som är i behov av vård eller boende utanför hemmet.

De föreslagna förändringar bedöms enligt promemorian innebära att kommunerna kan frigöra resurser som istället kan användas till stöd- och vårdinsatser för övriga barn och unga som är i behov av det. Ronneby kommun anser inte att det är en riktig bedömning. Kommunens insatser för ensamkommande barn har hittills i huvudsak finansierats av staten via det nuvarande ersättningssystemet. De föreslagna förändringarna kommer snarare att innebära en kostnadsövervägning på kommunerna som istället minskar resurserna för stöd och vårdinsatser för övriga barn och unga.

Förändringarna föreslås gälla fr o m 170101. Kommunerna behöver enligt Ronneby kommun en längre övergångstid för att anpassa sin organisation. Exempelvis behöver avtal med HVB-hem anpassas.

Införande av schabloniserade ersättningar

Ronneby kommun anser att mer schabloniserade ersättningar är mycket positivt och kommer att minska administration. Det är dock av yttersta vikt att ersättningarna faktiskt ersätter kommunerna för de kostnader som ansvaret för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar innebär. Bedömning görs att dessa schabloner inte gör det.

Enligt Ronneby kommun kommer den minskade administrationen av ersättningar motverkas av att det uppkommer nya administrativa processer som uppkommer till följd av de föreslagna förändringarna.

Kommunerna kommer att behöva upprätta överenskommelser för att möjliggöra placeringar i annan kommun. Likaså kommer förslagen om godkännande av Lst vid placering i annan kommun leda till ökad administration. Antalet ärenden avseende överflyttning mellan kommunerna och överklagande av avslag på fortsatta placeringar efter 18 år kommer att öka vilket i sin tur leder till ökad administration. Den sammantagna effekten av förslagen på mängden administration är svår att bedöma.

Planering av mottagande

Ronneby kommun ser positivt på att antalet ensamkommande barn fördelas mera jämt över landets kommuner enligt det nuvarande systemet med andelar av det totala antalet som kommer till Sverige.

Det förslag som lämnas om att kommunen, för att ha viss beredskap och kapacitet, ska få 500 000 kr/år samt 7 dagars ersättning för obelagda platser utifrån hur många barn och ungdomar som kommunen beräknas få i enlighet med Migrationsverkets fastställda andel för kommunen ger inte kommunen tillräckliga ekonomiska möjligheter att upprätthålla en nödvändig beredskap för ett utökat mottagande.

Ersättningen för att hålla platser i beredskap skulle enligt förslaget för Ronnebys del bli ca 180 tkr per år (baserat på prognos B). Den totala ersättningen inklusive den fasta ersättningen på 500 tkr blir då för Ronnebys del ca 680 tkr vilket inte är tillräckligt för att ha en beredskap för att på 48 timmars varsel kunna ta emot ensamkommande barn.. Det bör vara möjligt att garantera

kommunerna en ersättning på årsbasis med utgångspunkt från det antal barn som en kommun förväntas ta emot enligt Migrationsverkets fastställda andel för kommunen.

Ensamkommande barn med uppehållstillstånd som fyllt 18 år

Ensamkommande barn och ungdomar ska enligt gällande regler behandlas på samma sätt som alla andra barn som är boende i Sverige. Ensamkommande barn och ungdomar är alltid i behov av placering utanför hemmet. En kommuns ansvar för ett barn som är placerat utanför hemmet fortgår till dess att den unge fyllt 18 år eller slutfört sina gymnasiestudier men maximalt till 21 års ålder. Ronneby kommun har handlagt ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar på samma sätt som andra barn som är i behov av placering utanför hemmet, d.v.s. efter ansökan från den enskilde vid 18 års ålder så har fortsatt familjehemsvård eller vård på HVB kunnat beviljas för den enskilde då det inte funnits några föräldrar som kan ta ansvar för den unge. Det nya förslaget innebär att kommunerna ska behandla ensamkommande unga vuxna på ett annat sätt än andra svenska unga vuxna även om båda grupperna har varit placerade i familjehem, stödboende eller HVB innan 18 års ålder. För barn och unga som är placerade i familjehem och som fyllt 18 år är det inte ovanligt att den enskilde inte har ett eget egentligt vårdbehov utan placeringen i familjehem är beslutat med anledning av föräldrars problematik, exempelvis psykisk sjukdom eller missbruk.

I förslaget nämns att unga vuxna ska bo i hyreslägenheter, studentlägenheter eller exempelvis elevhem vid folkhögskola. Inte någonstans nämns att det generellt finns en stor bostadsbrist i de flesta av landets kommuner i dagsläget. Eftersom kommunen även har en skyldighet att anordna boende för vuxna nyanlända är det enligt Ronneby kommuns mening tveksamt om det finns förutsättningar för kommunen att även ordna lägenheter eller annat boende till ensamkommande ungdomar som fyllt 18 år i den utsträckning som promemorian förutsätter behöver ske.

Placering utanför anvisningskommunen samt överflyttning av ärenden mellan kommuner

Det förslag som nu framförs i Ds 2016:21 innebär en stor inskränkning på kommunernas möjligheter att leva upp till sitt ansvar att ge barn och ungdomar ett bra mottagande. Kommunerna har en tidspress på sig när ett ensamkommande barn eller ungdom anvisas till kommunen. Hur ska en kommun agera om det inte finns en ledig plats inom kommunen men ett enskilt barn måste tas emot? Risk finns att kommuner kommer tvingas åsidosätta kvalitetskrav om man måste placera inom den egna kommunen.

Placeringar ska enligt förslaget kunna göras i en annan kommun om det föreligger vårdbehov som motsvarar LVU men samtycke finns till vård samt att placering i annan kommun kan göras efter godkännande från länsstyrelsen om det föreligger specifika vårdbehov. Ett sådant regelverk riskerar att leda till att vårdbehov tolkas alltför generöst om det finns platsbrist i den egna kommunen. Även om länsstyrelsen inte ska överpröva bedömning av vårdbehov så innebär länsstyrelsens del i processen en allvarlig inskränkning i det kommunala självstyret.

I promemorian nämns att överflyttning av ärende kan göras enligt 2a kap. 10 § SoL. Överflyttning av ärenden bör göras enligt samma lagstiftning och praxis som gäller för alla barn och ungdomar som är i behov av insatser från socialtjänstens sida och bör användas med försiktighet. Om detta inte följs avseende ensamkommande barn och ungdomar utan att ärenden överflyttas endast baserat på boendeort eller folkbokföring så finns stor risk för en flyttkarusell av ärenden som inte gagnar den enskilde samt att värdefull kunskap om det enskilda barnets situation, upplevelser och behov går förlorade. Kommuner som har hög andel av familjehem och HVB-hem riskerar även att få ta ett oproportionerligt stort ansvar för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar.

Förslaget om att den enskilde efter 18 års ålder måste vara folkbokförd i kommunen för att ersättning ska utgå kommer troligtvis leda till en ökning av antalet ärendet där kommuner begär en överflyttning av ärendet. Begäran om överflyttning av ärendet kommer att göras med utgångspunkt från ekonomiska incitament och inte för den enskildes bästa. Om IVO beslutar om att överflyttning ska ske så skulle det innebära ytterligare ett område där ensamkommande barn och ungdomar behandlas på ett annat sätt än andra svenska barn som är placerade. En överflyttning av ett ärende av en placerad ungdom som inte är ensamkommande och som närmar sig 18 år skulle troligtvis aldrig godkännas av IVO.

Ronneby kommun vill tydligt framhålla att detta förslag innebär att Sverige behandlar olika barn på olika sätt eller är avsikten att även andra barn och ungdomar som är i behov av vård eller boende utanför hemmet men som inte är ensamkommande endast får placeras i den egna kommunen?

Ekonomisk konsekvenser

De ersättningar som föreslås i promemorian bedöms generellt vara alltför låga för att täcka alla de kostnader som finns gällande ensamkommande barn och ungdomar. Ronneby kommun anser att de ekonomiska konsekvenserna inte är analyserade på ett tillfredsställande sätt. Någon bedömning av de ensamkommande barnens faktiska vårdbehov ligger inte till grund för beräkningen av schablonersättningen. Dygnskostnaderna i beräkningarna baserar sig på förhållande 2014 innan det stora inflödet av ensamkommande barn. Det är även enligt kommunens uppfattning inte troligt att antalet barn som placeras i sk stödboende kommer att vara så stort som det antas i de ekonomiska beräkningarna. Enligt kommunens uppfattning bör schablonerna utgå från kommunernas faktiska kostnader.

Förslaget om att höja ersättning för utredning till 52 000 kr och samtidigt låta den täcka även kostnader för god man innebär i praktiken en sänkning av ersättningen. Den nuvarande ersättningen för utredning (31 000 kr resp. 39 000 kr) är redan den för låg för att täcka kommuns kostnad för utredning och uppföljning. Kommunens kostnad för uppföljning av placerade barn täcks inte alls av ersättningen som enbart betalas ut en gång och avser kommunens kostnad för utredning. Socialnämnden har ett lagstadgat ansvar för uppföljning av placerade barn i form av en egen handläggare med regelbunden kontakt med

2016-08-10

Dnr KS 2016-000452

det placerade barnet samt övervägande i socialnämnd minst två gånger per år. För Ronnebys del med ca 160 placerade barn beräknas kostnaden för uppföljning till 2 500 – 3 000 tkr per år (5-6 handläggare). Enligt socialnämndens uppfattning måste en rimlig kostnad för uppföljning av placerade barn räknas in i schablonersättningen.

I handläggningen av detta ärende har verksamhetschef Göran Fridh, Socialförvaltningen deltagit.

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner ovanstående som sitt yttrande.

Beslut i detta ärende har fattats i enlighet med punkt 1.0 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Roger Fredriksson
Ordförande i kommunstyrelsen Ronneby kommun